

การศึกษาสภาพชีวิตเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง : กรณีศึกษาโรงเรียนใจดี จังหวัดลพบุรี

A STUDY OF A WAY OF LIVING OF DISADVANTAGED CHILDREN WHO WERE NOBODY CARING AT JAI-DEE SCHOOL IN LOPBURI

จารุวรรณ แก่นทรัพย์*
ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง**

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งได้เข้าเรียนในโรงเรียนใจดี จังหวัดลพบุรีจำนวน 3 ครอบครัว รวมนักเรียน 9 คน ครู 4 คน ญาติ 3 คนและชุมชน 6 คน

ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพชีวิตและปัญหาของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งคือ

1) มีที่อยู่อาศัยเป็นบ้านที่มีการก่อสร้างมั่นคง บรรยากาศภายในบ้านเงียบเหงา ว่าแห้ว ไม่มีผู้ดูแลและอบรมสั่งสอน ต้องเผชิญชีวิตตามลำพัง

2) การดำเนินชีวิตของเด็กด้อยโอกาสที่

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1) สภาพชีวิตและปัญหาของเด็กด้อย

โอกาสที่ถูกทอดทิ้ง

2) วิธีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของ

เด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง การช่วยเหลือของโรงเรียนและชุมชน

3) แนวทางการแก้ปัญหาเด็กด้อยโอกาส

ที่ถูกทอดทิ้งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยเป็น

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถามการสนทนา

กลุ่มและการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวิเคราะห์เนื้อหา

* ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ ศศ.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี 2 จังหวัดลพบุรี

** รองศาสตราจารย์ ภาควิชาการศึกษาอนุรักษนิยม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ถูกทอดทิ้ง มีการช่วยเหลือตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในครอบครัวและพยายามดูแลตนเองมีความรับผิดชอบในภารกิจประจำวันในเรื่องความเป็นอยู่และการเรียนเท่าที่จำเป็น

3) ปัญหาในการดำเนินชีวิตของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง คือ

1) ขาดความรักและความอบอุ่นในครอบครัว

2) ขาดอาหารและสารอาหาร

3) มีความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย

4) มีความเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิด

ทางเพศ

5) มีความเสี่ยงอันตรายจากกระแสไฟฟ้า

6) มีแนวโน้มในการออกเรียนกลางคัน

2. วิธีการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง คือ

1) การช่วยเหลือของโรงเรียนคือการประสานผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้เด็กมีเอกสารทะเบียนบ้าน จัดหาชุดนักเรียน เครื่องเขียนแบบเรียน ทุนการศึกษา เครื่องใช้ที่จำเป็นและอาหารบางมื้อ

2) การช่วยเหลือของชุมชน คือ ญาติและเพื่อนบ้านช่วยเหลือแบ่งปันอาหารให้งานทำ และสอดส่องดูแลความปลอดภัยสำหรับพระสงฆ์ให้การอบรมสั่งสอนความหวังใจเอื้ออาทรให้เงินและอาหาร สถานีนอนามัยดูแลเรื่องสุขภาพ และองค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนทุนการศึกษาผ่านโรงเรียน

3. แนวทางการแก้ปัญหาเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง คือ

1) โรงเรียน ควรมีการจัดระบบดูแลนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เป็นระบบ และต่อเนื่องโดยใช้ฐานข้อมูลจากระบบดูแล

นักเรียนพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันของชีวิต

2) ชุมชนควรมีการประสานความร่วมมือกันระหว่าง วัด โรงเรียนและชุมชน จัดกิจกรรมเสริมสร้างความอบอุ่นให้กับนักเรียนและขยายเครือข่ายความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องเช่นกิจกรรมบ้านนำอยู่ หนูทำได้ และกิจกรรมครอบครัว/ชุมชนสัมพันธ์

Abstract

The objectives of this research were to study 1) a way of living of the disadvantaged children who were nobody caring 2) how they helped themselves and how the school and community helped them 3) how to solve their problems. This research was qualitative. The population was 9 disadvantaged children at Jai-Dee school in Lopburi. Focus-group discussion, in-depth interview and non-participatory observation were employed.

The findings were as follows:

1. The disadvantaged children who were nobody caring lived in the stable houses without parents. They lived on whatever food they found. They had no loving environment; they lacked proper food, vulnerable to illness, infringement, and dangers like electrocution. On top of that they had no commitment to education.

2. They obtained all life necessities themselves. The school helped them to have their houses registered stationery and some scholarships.

The community donated jobs and security,

Buddhist monks helped to teach them and provided medical support by which they took care of their health.

3) To solve the problems, the school set a system where they support the students totally including all their necessities, expensed, clothing and financial support. The community, temple and school should from a program whereby they work together as a team to provide not only help and support but a safe loving environment.

ความนำ

“...เยาวชนทุกคน มีได้ต้องการทำตัวเองให้ตกต่ำหรือเป็นปัญหาแก่สังคมประการใด แท้จริงต้องการจะเป็นคนดีมีความสำเร็จ มีฐานะ มีเกียรติ และอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างราบรื่น แต่การที่จะบรรลุถึงจุดประสงค์นั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้แนะนำควบคุมให้ดำเนินไปอย่างถูกต้อง ในฐานะหน้าที่ ที่เป็นครู เป็นอาจารย์ เป็นผู้ บริหารการศึกษา ท่านจะช่วยเขาได้มากที่สุด เพราะมีส่วนควบคุมดูแลใกล้ชิดอยู่ทุกๆด้าน รองลงมาจากบิดา มารดา” (พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานในวันอังคารที่ 28 พฤศจิกายน 2515 อ้างถึงในคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สพฐ., 2547) จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นแหล่งบ่มเพาะคนดีสู่สังคมซึ่งครู อาจารย์และผู้บริหารการศึกษาคือ ผู้ที่มีความสำคัญที่จะช่วยเหลือและดูแลให้เด็กทุกคนให้มีชีวิตที่ดีได้ ตามกระแสของสังคมโลกที่มีความตื่นตัวด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิเด็กตลอดจนการเปลี่ยนแปลง

อย่างรวดเร็วของโลกที่ไร้พรมแดนด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยในยุคโลกาภิวัตน์ทำให้รูปแบบวิถีชีวิต วัฒนธรรมของสังคมไทยเปลี่ยนไปก่อให้เกิดทั้งโอกาสและวิกฤตต่างๆ โดยเฉพาะการพัฒนา ด้านการศึกษาและสังคม ซึ่งพบว่าเด็กอีกจำนวนหนึ่งขาดโอกาสการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะเด็กด้อยโอกาส ได้มีการสำรวจข้อมูลเด็กยากจน และด้อยโอกาส ในปีพ.ศ.2545 พบว่าเด็กไทย อายุต่ำกว่า 18 ปีจำนวน 2.9 ล้านคน หรือร้อยละ 15.4 เป็นเด็กที่มาจากครอบครัวมีฐานะยากจน และด้อยโอกาสมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 922 บาท/คน/เดือน (กระทรวงศึกษาธิการวันที่ค้นข้อมูล 13 ธันวาคม 2548 เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th>) เด็กด้อยโอกาสที่เข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2548 มีจำนวน 2,793,338 คน (สพฐ., 2549 หน้า 14) อุณา นพคุณ (2535 หน้า 77) ได้วิจัยพบว่าเด็กด้อยโอกาสมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นในอนาคต เพราะมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ทำให้พ่อแม่ต้องดิ้นรนทำมาหาเลี้ยงชีวิตจนไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่เด็ก ความสัมพันธ์ครอบครัวไม่ดีเกิดการหย่าร้างทำให้เด็กถูกทอดทิ้ง โดยเฉพาะเด็กอ่อนจะเป็นกลุ่มที่ถูกทิ้งมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับกมลทินทร์ พินิจภูวดล (2541 หน้า 17) วิจัยพบว่าจำนวนเด็กถูกทอดทิ้งและเป็นเด็กกำพร้า มีแนวโน้มสูงขึ้น สาเหตุที่ทำให้เด็กถูกทอดทิ้ง เป็นเด็กกำพร้าเพราะครอบครัวแตกแยก การหย่าร้าง แยกกันอยู่ครอบครัวมีฐานะยากจน มีลูกมาก ครอบครัวขาดความผูกพันและความเข้าใจซึ่งกันและกัน มารดาตั้งครรถ์เมื่ออายุยัง

น้อยหรือขณะกำลังศึกษาตลอดจนผลจากสงครามหรือภัยธรรมชาติ จากข้อค้นพบดังกล่าว มีแนวโน้มว่าเด็กด้อยโอกาสมีจำนวนเพิ่มขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและภัยทางธรรมชาติ โดยเฉพาะภัยพิบัติธรรมชาติสึนามิชายฝั่งอันดามัน เมื่อ 26 ธันวาคม 2547 ทำให้เด็กด้อยโอกาสและเด็กกำพร้ามีจำนวนเพิ่มทวีคูณอย่างรวดเร็ว

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดคบทบัญญัติรับรองสิทธิเด็กไว้ว่า เด็กเยาวชนและบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐ จากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม เด็กและเยาวชนซึ่ง ไม่มีผู้ดูแล มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐ รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็ก เยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชน รัฐต้องสงเคราะห์ คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งตนเองได้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2540 หน้า 25 และ 32) สรุปได้ว่า เด็กทุกคนที่เกิดมาบนผืนแผ่นดินไทย พึ่งมีและพึ่งได้รับสิทธิในการเลี้ยงดูและพัฒนาให้เป็นมนุษย์สมบูรณ์

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ได้ประกันสิทธิการได้รับการศึกษาของคนไทยไว้ว่า บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม

จริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุขและสังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542 หน้า 10, 11 และ 23)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดกรอบแนวคิดระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ที่มีขั้นตอนและกระบวนการที่ชัดเจน ซึ่งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐานมีคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยกำหนดให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารตลอดจนคุณครูทุกคน มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (สพฐ., 2547 หน้า 2-3)

โรงเรียนใจดีหนึ่ง นามสมมติว่าโรงเรียนใจดีเป็นสถานศึกษาขนาดเล็กในจังหวัดลพบุรี มีนักเรียนจำนวน 87 คนมีผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอนรวม 6 คน บริหารการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาได้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติและร่วมประเมินผล การจัดการศึกษาชุมชนใจดี เป็นที่ราบสูงติดต่อกับบริเวณอ่างเก็บน้ำ ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา เลี้ยงสัตว์และปลูกพืชไร่ เช่น อ้อย ข้าวโพดและมันสำปะหลัง ต่อมามีคนชุมชนใหม่ซึ่งอพยพบ้านเรือนขึ้นมาจากบริเวณพื้นที่กักเก็บน้ำ และส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาเช่นกัน แต่พื้นที่นาเดิมกลายเป็นที่กักเก็บน้ำ จึงไม่มีพื้นที่ทำนา ดังนั้นบุคคลเหล่านี้จึงต้องทำงานรับจ้างทั่วไป เช่น คายหญ้า ตัดอ้อยหรือรับจ้างงานช่าง

งานไม้และงานทั่วไปในช่วงฤดูที่มีน้ำขังในอ่างเก็บน้ำจำนวนมาก คนในชุมชนจึงสามารถจับปลามาเป็นอาหาร ส่วนที่เหลือก็จำหน่าย มีบางรายเลี้ยงปลาในกระชัง สำหรับฤดูแล้งพื้นที่ราบลุ่มบางส่วนน้ำแห้ง พื้นที่ส่วนนั้นชุมชนจึงใช้ทำนาปรังและเลี้ยงสัตว์ ในชุมชนมีพื้นที่ทำกินน้อยและไม่มีการส่งเสริมอาชีพในชุมชน คนในชุมชนส่วนใหญ่จึงไปประกอบอาชีพในพื้นที่อื่น ชุมชนจึงเหลือเพียงผู้สูงอายุและเด็กๆ ที่เลี้ยงดูซึ่งกันและกัน ด้วยความเหน็ดเหนื่อยทุกซ่ยากในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งอยู่กันตามลำพังขาดผู้ดูแลเอาใจใส่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นปัญหาสังคมที่ต้องเร่งดูแลช่วยเหลือและแก้ไข จึงมีความประสงค์จะศึกษาสภาพวิถีชีวิตและแนวทางการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง : กรณีศึกษาโรงเรียนใจดี ในจังหวัดลพบุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลสภาพวิถีชีวิตและแนวทางการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพชีวิตและปัญหาของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง
2. เพื่อศึกษาวิธีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง การช่วยเหลือของโรงเรียนใจดีและชุมชนใจดี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยคือ

1. การศึกษาค้นคว้าในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษารายละเอียดเจาะลึก โดยใช้การสังเกต สัมภาษณ์ สอบถามและการสนทนากลุ่ม ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 เดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม- มีนาคม 2549

2. กรณีศึกษาเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งได้เข้าเรียนในโรงเรียนใจดีจังหวัดลพบุรี จำนวน 3 ครอบครัว รวม 9 คน

3. ขอบเขตเนื้อหาการศึกษาคือ

3.1 สภาพชีวิตของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งในโรงเรียนใจดี

3.2 ปัญหาของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง

3.3 วิธีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง

3.4 วิธีการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งของโรงเรียนใจดีและชุมชนใจดี

3.5 แนวทางการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสภาพชีวิต สิทธิเด็กพระราชบัญญัติการคุ้มครองเด็ก และเยาวชนและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานชั่วคราวว่าสภาพชีวิตเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง มีสภาพชีวิตด้วยการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือของโรงเรียนใจดีและชุมชนใจดี

แผนภูมิกรอบแนวคิดการวิจัยสภาพชีวิตเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง

สภาพชีวิตเด็กด้อยโอกาสการช่วยเหลือซึ่งกันและกันการช่วยเหลือของโรงเรียนการช่วยเหลือของชุมชน

ศึกษาวิเคราะห์ชุมชน

ศึกษาแบบองค์รวมข้อมูลชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน

สภาพชีวิตและแนวทางการช่วยเหลือเด็ก ด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง

วิเคราะห์โดยการเชื่อมโยงระหว่าง สภาพชีวิตเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งกับผลการ ศึกษาวิเคราะห์ชุมชนข้อเสนอจากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

วิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนวิธีดำเนินการ วิจัยประชากร

ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ คือเด็กด้อย โอกาสที่ถูกทอดทิ้งที่ได้เข้าเรียนในโรงเรียน ใจดี จังหวัดลพบุรี จำนวน 3 ครอบครัวรวม 9 คน **ครอบครัวที่ 1** เป็นเด็กหญิง 3 คนคนที่หนึ่ง กำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คนที่สอง กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และน้อง คนเล็กกำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ครอบครัวที่ 2 เป็นเด็กชาย 2 คนพี่ชายกำลัง เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ น้องชายกำลัง เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ครอบครัวที่ 3 เป็นเด็กชาย 4 คนคนที่หนึ่ง กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คนที่สอง กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คนที่สาม กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และคนที่สี่ กำลังเรียนชั้นอนุบาล 2

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สมุด บันทึกรายชื่อข้อมูลสนาม เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ

และอุปกรณ์อื่นๆ เป็นอุปกรณ์ช่วยในการเก็บ รวบรวมข้อมูล โดยบูรณาการวิธีการสัมภาษณ์ การสอบถาม การสังเกตและการศึกษาเอกสาร ในการรวบรวมข้อมูล

การศึกษารวบรวมข้อมูลการรวบรวมข้อมูล ภาคสนาม

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร การจัดทำแผนที่ชุมชน ข้อมูลนักเรียนที่เป็นเด็ก ด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง จำนวน 9 ราย

2. ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่ม เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยแก่ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครูและนักเรียนกลุ่มเด็กด้อยโอกาสที่ถูก ทอดทิ้งโรงเรียนใจดีเพื่อสร้างความคุ้นเคยในการ เก็บข้อมูลทั้งในและนอกห้องเรียนการสนทนาได้ แจ็งกลุ่มเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งว่าจะมีการ ไปเยี่ยมบ้านในวันหยุดเรียนและหลังเลิกเรียน

3. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นการ สัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ 2 ส่วนคือ

1) การสัมภาษณ์เด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งจำนวน 9 คน รวม 3 ครอบครัว ผู้วิจัยใช้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกและสังเกต สภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่บ้านของเด็กด้อย โอกาสที่ถูกทอดทิ้งของแต่ละครอบครัว

2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกญาติ เพื่อนบ้านชุมชน พระสงฆ์ สมาชิกและนายกองค์ การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ตำบล มีการนัดหมายพบที่ บ้าน วัด และที่ สำนักงาน โดยแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัยให้ทราบ พร้อม สัมภาษณ์การช่วยเหลือและสนับสนุน เด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งทั้ง 3 ครอบครัว

การสัมภาษณ์เจาะลึก โดยการตั้งคำถามแล้วเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้เล่าประสบการณ์ในลักษณะของการสนทนา โดยผู้วิจัยพยายามควบคุมให้อยู่ในประเด็นที่ต้องการศึกษา

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจในความเชื่อถือได้ของข้อมูล ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลและเพื่อประเมินคุณภาพข้อมูลว่าอยู่ในระดับที่จะนำมาวิเคราะห์และตอบปัญหาของการวิจัยได้ โดยนำแนวคิดของสุภาวศักดิ์ จันทวานิช (2546, หน้า 23-43) ได้เสนอไว้ว่าผู้วิจัยยืนยันข้อมูลด้วยการให้บุคคลที่อยู่ในปรากฏการณ์ที่ศึกษาตรวจสอบและรับรองความถูกต้องของข้อมูล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำเสนอข้อมูลและสนทนากลุ่มกับคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนใจดี ซึ่งประกอบด้วยประธานคณะกรรมการสถานศึกษาจากผู้นำชุมชน ครูภูมิปัญญานายกองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลงามชุมชน ผู้แทนชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน คณะครูและผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นกรรมการและเลขากรรมการมีการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และยืนยันความถูกต้องเพื่อสรุปแนวทางการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งของชุมชนใจดี

การวิเคราะห์ข้อมูล

- นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมจากเอกสาร ข้อมูลสภาพวิถีชีวิตของเด็กด้อยโอกาสในโรงเรียน บ้านและชุมชน โดยรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างต่อเนื่องเพื่อค้นหาประเด็นสำคัญและสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม
- ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง

โดยวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลการจดบันทึกการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อยและการบันทึกเทป สรุปและวิเคราะห์ประเด็นสภาพชีวิต การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือของโรงเรียนและชุมชนโดยเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ชุมชน ตั้งแต่เริ่มเก็บข้อมูลสรุปข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นระยะๆ เก็บข้อมูลเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งได้ข้อมูลที่อึดตัว

ผลการวิจัยสภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง พบว่า

1. สภาพความเป็นอยู่ในวิถีชีวิตและปัญหาของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง คือ

1.1 สภาพความเป็นอยู่เด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งมีที่อยู่อาศัยเป็นบ้านที่มีการก่อสร้างมั่นคงบรรยากาภายในบ้านเงียบเหงาว่าหิวไม่มีผู้ดูแลและอบรมสั่งสอนต้องเผชิญชีวิตตามลำพัง

1.2 การดำเนินชีวิตของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง มีการช่วยเหลือตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในครอบครัวและพยายามดูแลกันเอง มีความรับผิดชอบในภารกิจประจำวัน เรื่องส่วนตัว เช่น ด้านร่างกาย การเลี้ยงชีพ และการศึกษาเพื่อความเป็นอยู่และการเรียนเท่าที่จำเป็น

1.3 ปัญหาการดำเนินชีวิตของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง ได้แก่

- ขาดความรักและความอบอุ่นในครอบครัวเพราะ ไม่มีผู้ใหญ่ดูแลในบ้าน
- ขาดอาหารและสารอาหารที่ควรบริโภคที่เหมาะสมกับวัย

- 3) มีความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย
- 4) มีความเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ
- 5) มีความเสี่ยงอันตรายจากกระแสไฟฟ้า
- 6) มีแนวโน้มในการออกเรียนกลางคัน

2. วิธีการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง คือ

2.1 การช่วยเหลือของโรงเรียนคือการประสานผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้เด็กได้มีเอกสารทะเบียนบ้าน จัดหาชุดนักเรียน เครื่องเขียน แบบเรียน ทุนการศึกษา เครื่องใช้ที่จำเป็น และอาหารบางมื้อ

2.2 การช่วยเหลือของชุมชนคือ ญาติและเพื่อนบ้านช่วยเหลือแบ่งปันอาหารให้งานทำและสอดส่องดูแลความปลอดภัย สำหรับพระสงฆ์ให้การอบรมสั่งสอน ความห่วงใยเอื้ออาทรให้เงินและอาหาร สถานือนามัยดูแลเรื่องสุขภาพและองค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนทุนการศึกษาผ่านโรงเรียน

3. แนวทางการแก้ปัญหาเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ การสังเกตและการสนทนาเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งและการสนทนาจากคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่าแนวทางการช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหาเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งคือ

3.1 โรงเรียนควรมีการจัดระบบดูแลนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เป็นระบบและต่อเนื่องโดยใช้ฐานข้อมูลระบบดูแลนักเรียนพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันของชีวิต

3.2 ชุมชนควรมีการประสานความ

ร่วมมือกันระหว่าง วัด โรงเรียนและชุมชนจัดกิจกรรมเสริมสร้างความอบอุ่นให้กับนักเรียนและขยายเครือข่ายความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

อภิปราย

1. สภาพชีวิตของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง มีดังนี้

1.1 สภาพชีวิตของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งคือ

1) ที่อยู่อาศัยเป็นบ้านที่มีการปลูกสร้างมั่นคง แต่บรรยากาศภายในบ้านเงียบเหงาเว้งว้างและว้าเหว่ ปราศจากพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูและดูแลให้ความรัก ความอบอุ่น การช่วยเหลือและกล่อมเกลาจิตใจ จึงขาดความเป็นระเบียบ วินัยในการรักษาความสะอาดด้านสุขภาพร่างกาย เสื้อผ้า เครื่องใช้และภาชนะที่ใช้รับประทาน อาหารภายในบ้านมีความอับชื้นของเสื้อผ้าที่ใช้แล้วกองระเกะระกะ การหมักหมม งาน ซามที่ใช้แล้ว มีเศษอาหารติดค้างอาจก่อให้เกิดเชื้อโรคทางโรคผิวหนัง ทางเดินอาหาร และ โรคไข้เลือดออกได้ซึ่งเด็กเคยป่วยและเป็นไข้เลือดออกมาแล้วถึงสองรายและได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานือนามัย

2) การดำเนินชีวิตของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง มีการช่วยเหลือตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในครอบครัวและพยายามช่วยเหลือกันเอง มีความรับผิดชอบในภารกิจประจำวัน เรื่องส่วนตัว เช่น ด้านร่างกาย การเลี้ยงชีพ และการศึกษา เพื่อความอยู่รอดและการเรียนเท่าที่จำเป็น เช่น ต้องช่วยกันหาและปรุงอาหารกันเองส่วนใหญ่เป็นอาหารแห้งที่หาง่าย ปรุงง่ายเช่น ปลากระป๋อง มาม่า ไข่ ลูกชิ้น

และอาหารบางส่วนที่หาได้จากธรรมชาติในชุมชน ได้แก่ผักปลาและหอยการปรุงอาหารจะทำแบบง่ายและทำได้สำหรับเด็กแต่ละขนาดคุณค่าทางโภชนาการ และความสะอาดโดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในวัยเจริญเติบโตมีความต้องการอาหารหลักห้าหมู่เพื่อบำรุงร่างกาย การขาดสารอาหารอาจมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรค การเจ็บป่วยและการหยุดชะงักในการเจริญเติบโตที่เหมาะสมตามวัย

1.2 การดำเนินชีวิตของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งคือ

1. การช่วยเหลือตนเองของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง มีความรับผิดชอบภารกิจประจำวัน ในเรื่องส่วนตัวของแต่ละคนต้องต่อสู้ดิ้นรนช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเอง คือการไปเรียนอย่างสม่ำเสมอ ต้องควบคุมดูแลตนเองให้มีวินัย ความรับผิดชอบ ช่วยงานโรงเรียน ทำการบ้าน ซักเสื้อผ้า รับจ้างทำงาน ต้องขยันอดทน อ่อนน้อมถ่อมตนและเรียกง่ายใช้ง่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งความรัก ความเมตตาจากผู้พบเห็น แสดงว่าเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งเกิดกระบวนการเรียนรู้ของความอยู่รอด ด้วยการพึ่งตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2538 หน้า 3-12) พบว่าคนที่พึ่งพาตนเองได้คือ

- 1) ผู้มีจิตสำนึกคือเป็นผู้มีพลังใจในการพึ่งพาตนเองได้ทุกวิถีทางเพื่อเอาชนะอุปสรรคที่เผชิญหน้าในทุกรูปแบบโดยไม่ย่อท้อ
- 2) สามารถประยุกต์ความรู้เพื่อนำไปใช้และใช้ความรู้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์
- 3) เป็นผู้ประพฤติดี ประพฤติชอบด้วยเหตุผล

2. การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการครอบครัวของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง คือการช่วยกันหาและปรุงอาหาร แบ่งปันและเอื้ออาทรต่อกัน พากันไปหาอาหารที่วัด ช่วยเหลืองานในวัดด้วยกันภายในบ้านแบ่งหน้าที่กันทำความสะอาดบ้าน และเครื่องใช้ การเดินทางไปโรงเรียนพร้อมกันแสดงว่าเด็กมีความรักใคร่ห่วงใยผูกพันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตั้งแต่เช้าจนค่ำเข้าบ้าน กิจกรรมในวิถีชีวิตจะช่วยเหลือและแบ่งปันกัน มีกินด้วยกัน อดก็อดด้วยกัน จะมีทะเลาะและโต้เถียงกันบ้างตามประสาเด็กแต่ก็จะมีผู้ใหญ่คอยดูแลและตักเตือน เช่นหลวงพ่อบอกสอนเสมอว่า“ให้รักกัน สามัคคีกันแบ่งปันกันและอย่าเกลียดกัน”

1.3 ปัญหาการดำเนินชีวิตของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งคือ

1) ขาดความรักและความอบอุ่นจากครอบครัว ซึ่งเด็กทุกคนนั้นต้องการความรักความอบอุ่นและการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่ ครูและผู้ปกครอง จะทำให้เด็กมีสภาพจิตใจและอารมณ์ดี มีความสุข และภูมิใจในตนเอง (คู่มือการพัฒนาเด็กตามความต้องการพื้นฐานของเด็ก วันที่ค้นข้อมูล 15 มิถุนายน 2549, เข้าถึงได้จาก <http://www.childthai.org/3/E-201.html>)

2) ขาดอาหารและสารอาหารในวิถีชีวิตการรับประทานอาหารที่ซ้ำๆและมีคุณค่าไม่ครบอาหารหลักห้าหมู่ก่อให้เกิดการขาดสารอาหาร

3) มีความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย บริเวณบ้านที่มีความอับชื้น ก่อให้เกิดเชื้อโรค ยุงลาย แมลงและสัตว์มีพิษต่างๆ อาจก่อให้เกิดการเจ็บป่วยได้

4) มีความเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิด

ทางเพศ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กหญิงจะมีความเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศได้เพราะขาดผู้ดูแลใกล้ชิดและพ่อของเด็กดื่มสุราทุกวัน

5) มีความเสี่ยงอันตรายจากกระแสไฟฟ้า โดยเฉพาะในบ้านของเด็กชายที่มีเครื่องใช้ไฟฟ้า มีการเดินสายไฟและการติดตั้งไม่เป็นระบบและได้มาตรฐานเด็กๆชอบเล่นสร้างบ้านและทำกระโจมนอนและนำเครื่องใช้ไฟฟ้าไปจัดแต่งและใช้ภายในบ้านและกระโจมนั้น อาจทำให้ไฟฟ้ารั่ววงจรและได้รับอันตรายจากกระแสไฟฟ้าได้

6) มีแนวโน้มการออกจากโรงเรียนกลางคันจากความหิวโหยนอนตื่นสาย การเตรียมเสื้อผ้า ทำการบ้านไม่เสร็จ ไม่มีผู้ชี้แนะและช่วยเหลือ อาจเป็นเหตุให้เด็กขาดเรียนและนำไปสู่การออกเรียนกลางคัน

2. วิธีการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง คือ

2.1 การช่วยเหลือของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนได้มีการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งด้วยบทบาทหน้าที่ของครูและจิตวิญญาณของความเป็นครูเด็กด้อยโอกาสจึงได้รับการดูแลเอาใจใส่จากทางโรงเรียนเป็นอย่างดี ด้วยระบบดูแลและช่วยเหลือนักเรียน การเยี่ยมบ้าน การส่งเสริมสนับสนุนด้านการศึกษา ได้จัดทำเอกสารทะเบียนบ้าน จัดหาเครื่องเขียนแบบเรียน ชุดนักเรียน อาหารกลางวัน ทุนการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (สพฐ., 2547 หน้า 3) ที่กำหนดไว้ว่าผู้บริหารและครูอาจารย์ต้องให้การส่งเสริมดูแลพัฒนานักเรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม มีการแนะแนวและดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลืออย่าง

มีประสิทธิภาพและติดตามเด็กทุกคนอย่างใกล้ชิด การดูแลช่วยเหลือเด็กด้วยจิตวิญญาณของความ เป็นครู รักและเอ็นดูเหมือนลูกหลาน ให้ความรักความเมตตา สร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้อบอุ่นเสมือนบ้านที่สองของเด็ก ดูแลให้อาหารกายอาหารใจ มีความห่วงใยถามไถ่ทุกข์ สุขสม่ำเสมอ เยี่ยมบ้านเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งเป็นพิเศษ อีกทั้งดูแลความเป็นอยู่ จัดหาของใช้ในสิ่งจำเป็นของวิถีชีวิต ติดต่oprะสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือดูแลคุณภาพชีวิตเด็กด้อยโอกาสให้มีความมั่นคงและปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสนโยบายข้อที่ ๓ ให้บริการการศึกษาอย่างเสมอภาคและทั่วถึง ให้เด็กด้อยโอกาสทุกคนมีโอกาส ได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสมและหลากหลายรูปแบบ โดยคำนึงถึงสิทธิเด็ก สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2548 หน้า 10)

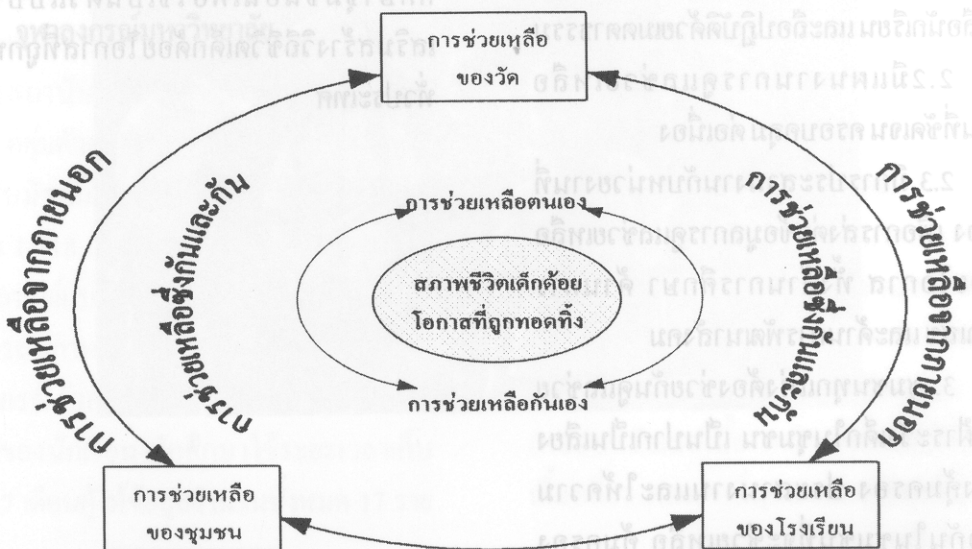
2.2 การช่วยเหลือของชุมชน พบว่าชุมชนเป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่โอบอุ้มเด็กให้มีความอบอุ่นและปลอดภัยเห็นได้จากการที่เด็กด้อยโอกาสได้รับการดูแลช่วยเหลือตั้งแต่ยังเป็นทารกและกล่อมเกลาสั่งสอนให้เด็กด้อยโอกาสเหล่านี้ มีสำนึกที่ดี นำพาชีวิตตนเองไปพบแต่คนดี มีคุณธรรมและได้นำคำสั่งสอนมาปรับใช้ในการแก้ปัญหาและเผชิญชีวิตได้ ทำให้มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตด้วยความขยัน อดทน แข็งแกร่ง มีน้ำใจและมีความรับผิดชอบ ย่อมเป็นที่รักและเมตตาของผู้พบเห็นชุมชนจึงเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายทางความคิดและประสบการณ์ของชีวิตเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง

3. แนวทางการแก้ปัญหาเด็กด้อยโอกาส ที่ถูกทอดทิ้ง คือ

3.1 โรงเรียนซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและผู้เกี่ยวข้องร่วมแรงร่วมใจ ช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบและต่อเนื่อง โดยยึดสายใยและความผูกพันระหว่างครูและศิษย์เพื่อพัฒนานักเรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคมที่มีการวางระบบสร้างความมั่นใจแก่นักเรียนว่านักเรียนทุกคนจะมีครูอย่างน้อยหนึ่งคนที่จะคอยดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง(สพฐ. 2547 หน้า 3) ฉะนั้นโรงเรียนควรมีการจัดระบบดูแลนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง และใช้ฐานข้อมูลระบบดูแลนักเรียนพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันชีวิต

3.2 ชุมชนซึ่งต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ร่วมกับครอบครัว สถาบัน

การศึกษา และองค์กรต่างๆ อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง มิใช่เป็นเพียงการบริจาคทรัพย์ การให้ข้อมูล การให้สัมภาษณ์ หรือเข้าร่วมประชุมเท่านั้น แต่รวมถึงการเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และการทำงานเพื่อพัฒนาเด็กในพื้นที่ด้วย ซึ่งจะเชื่อมโยงกับการระดมทรัพยากร การสร้างข่ายงาน ระบบการประสานงานและระบบการส่งต่อ (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2533 หน้า 102) ฉะนั้นชุมชนควรมีการประสานความร่วมมือกันระหว่าง วัด โรงเรียนและชุมชน จัดกิจกรรมเสริมสร้างความอบอุ่นให้กับนักเรียน ด้วยกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ตามวิถีชีวิตของชุมชน และการจัดระเบียบวิถีชีวิตในบ้าน เช่น กิจกรรมบ้านนออยู่ หนูทำได้ และกิจกรรมครอบครัว/ชุมชนสัมพันธ์ เพื่อนำไปสู่ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็งและเมืองไทยแข็งแรง ร่วมกันขยายเครือข่ายความช่วยเหลืออย่างจริงจังและต่อเนื่องการช่วยเหลือของวัด

แผนภูมิสภาพชีวิตเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

สภาพชีวิตเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งจากการศึกษาครั้งนี้นำไปใช้ในการพัฒนาเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง โรงเรียนอื่นๆ ในจังหวัดลพบุรี และจะให้บังเกิดผลสำเร็จได้นั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. หน่วยงานการพัฒนา ทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชน โดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องมีนโยบายการส่งเสริมสนับสนุนระบบดูแลและช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน

1.1 มีกระบวนการผลักดันนโยบายสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

1.2 เตรียมบุคลากรและกำหนดวิธีการช่วยเหลือ ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานอย่างครอบคลุม ทั้งถึงและต่อเนื่อง

2. โรงเรียนต้องนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม

2.1 มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่าย เห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และถือปฏิบัติด้วยเมตตาธรรม

2.2 มีแผนงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน ครอบคลุม ต่อเนื่อง

2.3 มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการส่งต่อข้อมูลการดูแลช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส ทั้งด้านการศึกษา ด้านการสาธารณสุขและด้านการพัฒนาสังคม

3. ชุมชนทุกแห่งต้องช่วยกันดูแลช่วยเหลือ เฝ้าระวังเด็กในชุมชน เป็นปากเป็นเสียงปกป้องคุ้มครอง ประสานงานและให้ความร่วมมือกันในชุมชนที่จะช่วยเหลือ คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน บนพื้นฐานของ

ความรักและ ความเมตตา เช่น จัดกิจกรรมบ้านน้อย หนูทำได้ และกิจกรรมครอบครัว/ชุมชนสัมพันธ์ขึ้นในชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. หน่วยงานที่พัฒนาและสถาบันการศึกษาควรสนับสนุนให้มีการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อค้นหาความจริงในชุมชนอย่างละเอียดแบบเป็นองค์รวมเพื่อเข้าถึงความต้องการและปัญหาของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งอย่างแท้จริง

2. ทำการวิจัยเพื่อหาองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง ตามสภาพและความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของเด็กในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะเด็กที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีความรับผิดชอบและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3. ทำการวิจัยเพื่อหาแนวทางเสริมสร้างวิถีชีวิตของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง กรณีศึกษาชุมชนอื่นเพื่อใช้เป็นตัวแบบในการเสริมสร้างวิถีชีวิตเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้งทั่วประเทศ

เอกสารอ้างอิง

กมลินทร์ พินิจภูวดล.(2541.) รายงานผลการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางและมาตรการในการจัดการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส: กรุงเทพฯ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

กระทรวงศึกษาธิการ. วันที่ค้นข้อมูล13 ธันวาคม 2548, เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th>

คู่มือการพัฒนาเด็กตามความต้องการพื้นฐานของเด็ก ฉบับประชาชน. เลี้ยงลูกถูกวิธีวัยเรียนวัยประถมศึกษา. วันที่ค้นข้อมูล15 มีนาคม 2549, เข้าถึงได้จาก <http://www.childthai.org/3/E-201.html>

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2546.) กระทรวงศึกษาธิการ: กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, (2547.): กรุงเทพฯ : วิทยุชนจำกัด.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.(2538.) รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่องการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจในชนบท, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, หน้า ผ3-12.

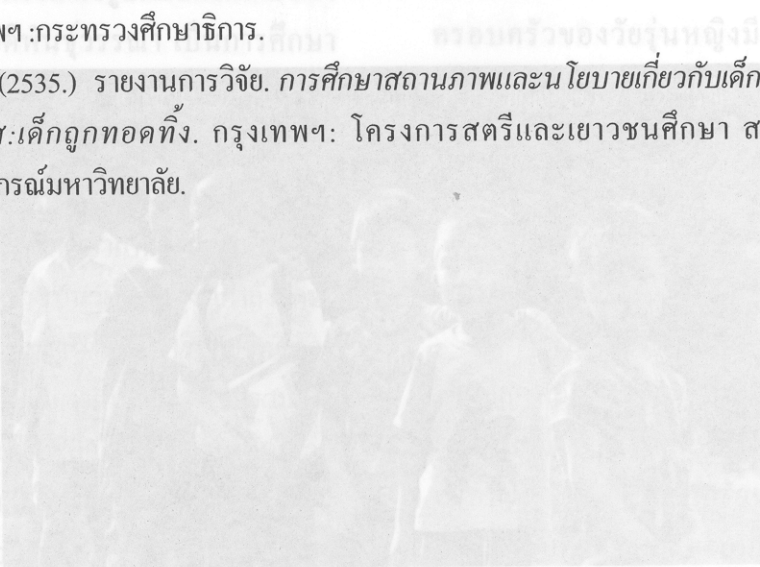
สุรางค์ จันทวานิช.(2546.) การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2547.) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา: กรุงเทพฯ.

.....(2549.) ข้อมูลสารสนเทศการศึกษาปีการศึกษา 2548: กรุงเทพฯ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548.) นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส, กรุงเทพฯ:กระทรวงศึกษาธิการ.

อุ้นดา นพคุณ. (2535.) รายงานการวิจัย. การศึกษาสถานภาพและนโยบายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส:เด็กถูกทอดทิ้ง. กรุงเทพฯ: โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

* ครูชำนาญการ คส.2 วิทยาลัยนฤศิลป์จันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
 ** รองศาสตราจารย์ ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

